

„AMIKOR MEGHALT A NAGYAPÁM, ANYÁM UTÁN ÉN IS VÉGIGOLVASTAM AZ ÖSSZES FÜZETET. HARMINC ÉV NAPSÜTÉSE, ÁTLAGHŐMÉRSÉKLETE, FELHŐÁTVONULÁSA. MINDEN NAP IDŐJÁRÁSA GONDOSAN LEJEGYZVE, RAJZOLT, DÓLT BETŰKKEL ÍRVA, MILYEN SZÍNŰ VOLT AZ ÉG. OLYAN VOLT, MINT EGY GYÖNYÖRŰ, FELEMELŐ ÉS VÉGTELEN MANTRA. AKÁRHA EGY CSENDES KALENDÁRIUMOT TALÁLTAM VOLNA AZ ÉLETÜNKRŐL, AMELYBEN – NEM KELL AZ A HÍZOTT EGÓ – MI NEM VAGYUNK BENNE. CSAK AZ ESŐ SZEMERKÉL HALKAN, MEGÁLDVA A ROZGONYI UTCAI KERT MINDEN TITKÁT.”

GRECSÓ KRISZTIÁN | HARMINC ÉV NAPSÜTÉS

GRECSÓ
KRISZTIÁN

HARMINC ÉV
NAPSÜTÉS

ő

ő

GreCsó Krisztián

Harminc év napsütés

– egy csendes kalendárium –

Össze kéne szedni

Benne voltunk az adventben szegyig, talán már a harmadik gyertya is égett a karcsú koszorún, amikor Juszti mamával elhatároztuk, pontosabban ő elhatározta, én meg hat évem minden öntudatával jelen voltam a döntésnél, megkóstoljuk az idei szilvalekvárt.

A lekvárfőzés nagy ünnep és keserves munka, a szilvát éveket kell főzni, nekem, gyerekek legalábbis úgy tűnt – egész nap rotyogott az üst az aklok mellett. Aznap a birkákat sem vittük ki legelni, a lekvár mellől pillanatra sem lehet elmozdulni, azonnal odakapja az alját, és nincsen annál nagyobb szégyen, mint hogy megégett a lekvár, azt az egész utca a szájára veszi, pedig mindenkinél megég egyszer, de azért olyan jó, mikor másnál ég meg, és úgy lehet tenni, mintha nálunk még soha az életben nem kózmált volna oda.

A lekvárkóstolás olyan, mintha Jézus testét vennénk magunkhoz: fölöttébb komolyan kell elvégezni. Felelőség eldönteni, a lekvár finomabb-e, mint tavaly, és hitelesen kimondani, hogy igen, ez a lekvár minden idők legjobb lekvárja, de még talán annál is jobb, mint az a „legendás”.

Én nem tudtam, melyik volt az a legendás, de sodortam együtt mamával a bögyöröt, amit ma úgy neveznek, gnocchi, de akkor még nem tudtuk, hogy idővel majd olaszul kell szólítani a bögyöröt, mi csak sodortunk. A bögyörő nagyon hasznos jószág, mert lehet enni reszelt gömlyével, és akkor ebéd, utána meg szilvalekvárral, és

a Jézuska már megint belopott a napokba egy apró csodát, olyankor desszert.

A konyhában vágni lehetett a csöndet, mint a sokéves lekvárt, Márton tatának már bántóan remegett a keze, alig bírta a szájához emelni a bögyörőt, pedig addig állt az élet, még a szőr sem nőtt a férfiak arcán, míg ő meg nem szólalt. Az ő véleménye volt a döntő. Már alig vártam, hogy a szájához érjen a villa.

Tata megízlelte az advent csodáját, az isteni masszát, az idei szilvalekvárt.

Bólogatott. Először bólogatott mindig, mint akinek szólt a Teremtő Atya, hogy áldás várható. Aztán elmosolyodott. Akárha értesült volna róla, hogy az Esthajnalcsillag mutatja majd az utat a Megváltóhoz. Cuppantott egyet, mint a marhák, amik – mivel másuk nem volt – testük melegét adták a Kisjézusnak. Végül kimondta a kurta mondatot, megáldotta az ünnepet:

„Van olyan jó.”

Vagy csak ennyi: „van olyan”.

Ilyenkor én is úgy örültem, mintha tudnám, mitől olyan legendás az az egykori szilvalekvár, és ha minden évben ugyanolyan jót főzünk, akkor miért ahhoz mérjük magunkat.

Már felnőttem, Márton tata nem élt, a házat el kellett adni, és Jusztika mama Böbe néném pici szobájában fogadta hatalmas családját, és bármekkora is volt az a család, a ruhásszekrényben mindenkinek volt ajándék, néha összecserélődtek a dezodorok, de kifelé menet be lehetett váltani a férfit nőire. Már majdnem hazafelé indultam, percek óta csöndben ültünk, de valami, szinte az indulás pillanatában, megkérdezte belőlem.

Mitől volt legendás az a lekvár?

Negyvenkilenc ősze volt. Jusztika egy halálos éve nem hallott a férje felől. Márton az orosz fogságban megtanult írni, görbe betűivel szerelmet vallott a nejeinek, meg tudta írni a lapot, ami akkor többet jelentett, mint az élet, a reményt jelentette. Azt, hogy eljut a hír, és a fiatalasszony megtudja, érdemes várnia. Az első három évben, ha ritkán is, de jött Mártontól posta, utána nem. Jusztika háromszázhetven napja nem kapott újságot a férjéről, és bár magának sem vallotta be, körbepedezett szíve körül a reménytelenség.

A víz lobogott a sparhelten, de nem volt ereje megmozdulni, nézte, ahogy szaladgálnak, birkóznak a buborékok. Mindenről Márton jutott az eszébe. A forró vízről azért, mert Márton keze minden kibírt, meg tudta fogni a forró vasalót. Valami megkísértette, arra gondolt, hogyha belenyúl a vízbe, őt sem fogja megégetni, és ha kibírja, az ő keze is olyan erős már, mint Mártoné, akkor él a férje, megjön. Fölemelte a kezét, a víz habosan bugyborékol, a gőz égette a bőrét.

Nem hallotta, hogy nyikordult volna az ajtó. Hogy bejött volna valaki. Nem mozdult semmi, vagy csak ő nézte annyira a vizet, hogy a gőz, mintha látható aura lenne, egészen körbefonta.

„Össze kéne szedni a szilvát!”

Ezt mondta valaki. Nem köszönt, nem ugrott a nyakába, csak állt a rongyos bakaruhájában, amiben kétszer járta meg a Dont, és ezt mondta:

„Össze kéne szedni.”

Mi mást lehet mondani négy év után? Akkora öröm ez, hogy nem lehet élni benne. Nem lehet kimutatni, ekkora boldogság nem talál magának nevetést, mosolygást, ekkora váratlanság csak néz bele a semmibe, hallgat. Alig

voltak féléves házások, mikor Márton kikerült a front-
ra, mostanra, hivatalosan, már négy és fél évesek. Nem
akar ilyenkor működni a torok, a nyelv, nincsenek sza-
vak. A Teremtő Atya sűrű, buja nyelvet adott a magya-
roknak, de négy év doni hadifogság utánra nem terem-
tett szavakat.

Ügyetlenül kerülgették egymást, Márton megfürdött,
átöltözött. Nem volt mit csinálni, végül tényleg össze-
szedték a szilvát. Álltak szótlánul a fortyogó, fekete lá-
va mellett, nézték, hálásak voltak, hogy van hova nézni.
Nem mondtak semmit, kavargatták a masszát – így be-
szélgettek.

Közben lassan, nagyon lassan fölfogták, hogy van élet,
hogy újra vannak egymásnak.

Azon a karácsonyon, mikor minden idők legfinomabb
szilvalekvárját megkóstolták, Jusztika már életet hordott
a szíve alatt.

NYARAK A NAGYIVAL

